СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 201. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 30-го СЕРПНЯ 1949. — No. 201. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 30, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ПРОВОКУЮТЬ РАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ

Барітон-соліст, Пол Робсон, американський нігер, став головною особою довкруги якої зосередилася боротьба за право свободи зібрань і слова. У неділю 28 серпня він взвав департамент справедливости у Вашингтоні перевести слідство над заворушеннями, які вибухли в суботу на хуторі Лейкленд Ейкерс, коло містечка Кортленд, в околиці Пікскіл, в середній частині стейту Ню Йорк. Серед заворушень прийшло до сутички між ніграми й їх прихильниками і постом Американського Легіону та Ветеранів Чужинних Воєн з Пікскіл. У боротьбі ранено 10 людей, між ними смертельно одного ветерана. У цю справу вмішався Віто Маркантоніо, голова Американської Партії Праці і Конгресу Громадянських Прав, обі організації це комуністичні фронти. Вони внесли жалобу до губернатора стейту Тамеса Дюї на стейтову поліцію, яка на їх думку не виконала свого обовязку й не дала охорони пікніку.

Підставою заворушень був заклик відділу Конгресу Громадянських Прав з передмістя Гарлем, осередку нігрів міста Ню Йорку, до влаштування пікніку на дохід цієї організації, з співучастю Робсона, як головної притягаючої сили. Робсон звісний зі своїх поїздок до Совєтів і проти-американських виступів. Зважаючи, що подібні прокомуністичні імпрези в минулому кінчилися завжди просовєтськими маніфестаціями й резолюціями, пости Американського Легіону й Ветеранів Чужинних Воєн змобілізували мирну демонстрацію з музикою в околиці планованого пікніку в суботу ввечорі. З досі непрослідженних причин демонстрація перемінилася в заворушення, серед якої перевернено 10 авт, якими їхали нюйорські нігри на пікнік. Підчас боротьби підпалено сцену, з якої мав співати Робсон і спалено багато крісел, приготованих для видців. Робсон сам не доїхав до місця призначення, боячися потурбування. Він потайки повернувся до Ню Йорку і щойно пізно в неділю ввечір видав звідомлення до преси зі своїм насвітленням подій. Заряджено слідство стейтове й федеральне, щоб устійнити як прийшло до заворушень.

БУРЕВІЙ ПЕРЕЛЕТІВ З ФЛОРИДИ ДО НЮ ЙОРКУ

Уночі, з неділі на понеділок, налетів на Ню Йорк у лагідній формі буревій, який в суботу вдарив на Маямі й інші міста Флориди де наробив великої матеріяльної шкоди. Між іншими буревій знищив в гангарі 24 літаків, а хмаролом спричинив виливи рік. З Ню Йорку полетів буревій на стейти Нової Англії.

КОНВЕНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕГІОНУ В ФІЛАДЕЛФІЇ

У понеділок 29 серпня почалася 33 краєва конвенція Американського Легіону, складеного з ветеранів американської армії. Вона триватиме чотири дні. Передбачують різницю в думках над американською політикою в справі Китаю. Промова президента Трумана заповіджена на перший день конвенції. У вівторок відбудеться традиційний похід, який триватиме 13 годин.

ЗВЕРТАЮТЬ ДИВІДЕНДУ З ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНАМ

Ветерани останньої світової війни, які були забезпечені на життя найменше три місяці між роками 1940 1948, мають право до дивіденди від забезпечення. Її сума виносить $2,800,000,000 одначе по ню треба зголоситися. Бланкети на аплікації можна дістати на жадання в поштових бюрах. До дивіденди є управнених 16,000,000 ветеранів. Між ними є і спадкоємці по воях, які вмерли на полі бою.

БЕЗРОБІТТЯ МЕНШАЄ

Федеральне Бюро Забезпечення Праці виявляє, що в промислових підприємствах слідно зменшення числа відправлюваних робітників. Залізничі підприємства оприлюднюють, що почали приймати наново робітників до служби при орудуванні пакунками після того, як покінчився страйк у формі пинявої роботи і на місце 48-годинного тижня праці заведено 40 годинний. Це підвищило запотребування робітників на загальне число 200,000. Деякі залізничі підприємства оголосили, що набирають нових робітників до орудування багажами. При пакунках треба вміти відчитувати адреси і знати положення головних міст. На роботу можна голоситися до пакункових відділів на залізничих стаціях, а в Ню Йорку теж в бюрах персоналу залізниць: Гренд Сентрал, Пенсилвенія й Пулман Компані. Ця остання має свої бюра при 260 Е. 161 вул. на Бронксі.

КОМУНІСТИЧНА ПІКЕТА ПРОТИ СУДДІ МЕДІНИ В НЮ ЙОРКУ

Підчас судової розправи в федеральнім суді в Ню Йорку проти комуністичних провідників, зорганізували комуністичні прихильники в пятницю пікету перед судом з написами проти судді Гарольда Р. Медіни, який проводить розправі. Яка сотня старших і молодших осіб носила таблиці, або виголошували на команду обидливі оклики. Вони домагалися звільнення трьох підсудних, які відбувають кару тюрми за непослух судові, або усунення члена судейської лави Дженні. В палаті репрезентантів уже перейшов законопроект з забороною пікетування судії. Він має ще бути ухвалений в сенаті.

МОБІЛІЗУЮТЬ ДАЛЬШЕ СИЛИ ЗА НОВИЙ ІМІГРАЦІЙНИЙ ЗАКОН

Досі 16 сенаторів почали настирливо домагатися негайного ухвалення в сенаті законопроекту для допущення 339,000 нових імігрантів зі скитальщини. Бил перейшов уже в палаті репрезентантів, заки вона розіхалася на передишку. Сенат радить дальше і може ще в цій сесії ухвалити законопроект.

ПРИСПІШУЮТЬ ЗАБОРОНУ НАРОДОВБИВСТВА

Вашингтон, 29 серпня. — Двадцять шість краєвих організацій зголосили свою підтримку для ратифікації сенатом конвенції Обєднаних Держав в справі народовбивства чи інших форм масового вбивства. Сенатська підкомісія для закордонних відносин приготовляє переслухання в цій справі підчас найближчої сесії конгресу. Між організаціями, які підтримують ратифікацію є Комітет Американських Ветеранів, Американці для Демократичної Акції, Бнай Брит, Американсько-Жидівський Конгрес, різні церковні організації й Амалгейметид Клотинг Воркерс.

ДВІ УКРАЇНСЬКІ ПРАВОСЛАВНІ ЦЕРКВИ ОБЄДНУЮТЬСЯ

Ню Йорк. — Від суботи 27 серпня ведуться тут змагання до злуки двох українських православних церков, а саме Української Автокефальної Церкви Америки, очолюваної Високопреосв. архієпископом Іоаном Теодоровичем і Української Автокефальної Церкви Канади, очолюваної Високопреосв. архієпископом Мстиславом Скрипником з Вінніпегу, в Канаді. Соборна Богослужба при співучасти 24 священиків відбулася цеї неділі в укр. прав. церкві св. Володимира при 14 вул. в Ню Йорку, як це подали нюйорські газети — Ню Йорк Таймс та Геролд Трибюн. Коли наради покінчаться успішно, тоді буде скликаний в грудні собор для одобрення постанов.

ІМПРЕСИВНЕ ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРАФІЯЛЬНОЇ ШКОЛИ В ДЖЕРЗІ СИТІ

У неділю 28 серпня відбулося посвячення справді величавого будинку цілоденної українсько-католицької школи при 555 Берген Евеню в Джерзі Сіті, якої кошт досі обчислюють на $80,000. Свято складалося з чотирьох частин, а саме: з Соборної Богослужби в церкві св. Петра й Павла; з посвячення будинку після Богослужби; з молебня в школі пополудні і з святочної вечері в недалекій залі Організації Катол. Молоді.

Почесний відділ поліції з Джерзі Сіти, в порозумінні з поліцією Ню Йорку, супроводжав на мотосиклях Високопреосв. Кир Константина Богачевського з Пенсилвенійської залізничої станції через тунел попід ріку Гудсон до церкви в Джерзі Сіті. Целебрантом був о. мітрат Антін Лотович, а сослужителями о. Лев Чапельський, о. Епіфаній Пацак, ігумен ЧСВВ. Проповідь по українськи виголосив Преосв. Владика з спеціяльним зазивом до громадян, щоб вони постаралися за виповнення шкільного будинку дітьми. Темою проповіди англійською мовою о. д-ра Василя Федіша був зазив до фінансової підтримки для школи. Місцевий парох, о. Володимир Лотович висловив подяку за участь і поміч в святі. Прегарний спів хору ім. Лисенка, під управою Осипа Стецури доповнював церемонію, а відділ Лицарів св. Колумба відпроводив серед процесії Преосв. Владику до парафіяльного дому. З цекви поїхали омнібусами до будинку школи на посвячення, якого доверщив Владика в асисті духо-

(Докінчення на стор. 4-тій).

ТРЕТІЙ КОНГРЕС СВІТОВИХ ФЕДЕРАЛІСТІВ

Стокгольм, 29 серпня. Сьогодні в будинку шведського парляменту збирається третій з черги конгрес світового федералістичного руху. На конгрес прибуло 300 делегатів з 22 країн. Головним предметом нарад буде дальша організація руху за створення світової федерації і світового уряду, як теж встановлення цілого ряду дальших політичних напрямних. В конгресі бере участь теж 17 делегатів американських організацій, що змагають до світової федерації.

АМЕРИКАНЦІ ПОЧАЛИ РОЗШУКИ ЗА КОВЧЕГОМ НОЯ

Анкара, Туреччина, 29 серпня. П'яти-особава американська експедиція почала вчора на горі Арарат практичні розшуки за біблійним ковчегом Ноя, що під час потопу мав осісти на цій горі. Арарат високий на 16,000 стіп, а ковчег мав осісти десь на лінії около 10,000 стіп. Розшуки потривають деякий час. Турецький уряд дозволив американцям на ці розшуки, не зважаючи на сильні совєтські протести, що це вони, мовляв, думають тільки шпигувати на совєтській території, яку видно з гори. Експедиція встановила собі базу в малому турецькому селі Догубаязіді, у віддаленні 20 миль від того місця, де сходяться кордони Туреччини, Ірану і Совєтського Союзу.

ВІДБУЛИСЯ ГРОМАДСЬКІ НАРАДИ В СПРАВІ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ АКЦІЇ

ПРЕДСТАВНИКИ ЗОРГАНІЗОВАНОГО АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА ЗАКЛИКАЮТЬ ДО НЕГАЙНОЇ ВСЕБІЧНОЇ ПІДДЕРЖКИ З. У. А. Д. КОМІТЕТУ В ЙОГО ПЕРЕСЕЛЕНЧІЙ ПРОГРАМІ

В суботу, дня 27-го серпня, відбулися у Филаделфії, в готелю Аделфія, наради представників центральних і місцевих американсько-українських організацій, що їх скликала Екзекутива ЗУАДКомітету в справі переселенчої акції. В нарадах, що ними проводив новообраний заступник предсідника ЗУАДКомітету, д-р Лука Мишуга, взяли участь громадяни: Володимир Бакад з Ню Йорку, Антін Батюк зі Скрентон, Іван Волянський з Клівленду, адв. Микола Гаврилко з Ню Йорку, Антін Драган з Ню Йорку, Іван Дужанський з Шикаго, Роман Іщук з Филаделфії, Богдан Катамай з Филаделфії, д-р Роман Криштальський з Питсбургу, Олена Лотоцька з Филаделфії, Честер Монастирський з Аліквіпа, Па., д-р Володимир Пушкар з Филаделфії, Данило Слободян з Елизабет, Роман Слободян з Елизабет, Степан Слободян з Филаделфії, Олена Штогрин з Филаделфії, Теодор Шумейко і Степан Шумейко з Нюарку. Справи реферували екзекутивний директор ЗУАДКомітету, д-р Володимир Галан, директор европейської місії ЗУАДК, адв. Роман Смук, та секретар Комітету, д-р Павло Дубас, відповідаючи теж на численні запити приявних. Конкретною причиною цих нарад була необхідність прийняти і примістити в українсько-американських громадах щонайменше 15 до 30 тисяч нових українських імігрантів з европейської скитальщини та придбати около 400,000 долярів на переведення цеї великої переселенчої програми. Приявні громадяни, висловивши цілий ряд побажань до Комітету, рекомендували призначити на поодинокі наші громади відповідні квоти скількох нових імігрантів кожна з них повинна прийняти і заопікуватися, як теж скільки котра повинна зібрати фондів на переселенчу акцію. Зі свого боку зібрані заповіли свою повну піддержку в тій наглій акції, використовуючи в цьому апарати організацій, в яких вони мають голос чи вплив. На закінчення нарад, що тривали до пізнього вечора, ухвалено спільну заяву, яка буде проголошена рівночасно в поодиноких українських пресових органах. Під час нарад представник американсько-української молоді, Володимир Бакад, вручив Екзекутиві ЗУАДКомітету чек на суму $1,500, що їх признано на цілі комітету з імпрез „Гомін України".

СВЯТОЧНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ВАКАЦІЙНОЇ ОСЕЛІ В БАБИЛОН

В неділю, дня 28 серпня, відбулося святочне закінчення Вакаційної оселі та літньої школи, зорганізованої і веденої оо. Василіянами в прекрасній місцевості в Бабилон на Лонг Айленд. З цієї нагоди влаштовано великий попис дітей, що його приготовила виховниця і учителька оселі, п-ні Софія Стецура. Крім дуже різноманітної і великої програми, на яку склались співи, танці, деклямації, сольові і гуртові виступи дітвори, окрема сценічна картина, приготована п. Островерхою, виступили з промовами о. д-р В. Гавліч, ЧСВВ, головний організатор і опікун оселі, та п-ні Клявдія Олесницька. Попис дітей — це була справді велика і небуденна імпреза, в цілости виконана „нашими найменшими", та була найкращим свідоцтвом високого виховного значення оселі і школи. В концертовій частині програми акомпаньював проф. Д. Перфецький. Оселя тривала сім тижнів і з неї скористало 79 дітей, як місцевих так і скитальських. Десятеро дітей були в оселі цілком безплатно а 37 за значною знижкою, що в сумі виносить 1,765 долярів. Недільний попис дітей переконував, що оо. Василіяни почали незвичайно корисну виховну і рівночасно допомогову працю для української дітвори. Треба сподіватися, що вона будеться продовжувати та що загал нашого громадянства виявить їй всебічну допомогу, на яку вона вповні заслуговує.

КОНЦЕНТРАЦІЯ СОВЄТСЬКИХ ВІЙСЬК В МАДЯРЩИНІ

ЗАГРОЗА БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ АКЦІЇ МОСКВИ ПРОТИ ЮГОСЛАВІЇ

Белград, 29 серпня. Повідомлення про концентрацію в Мадярщині трьох совєтських змеханізованих дивізій створює безпосередню загрозу воєнної акції совєтської Росії проти Югославії. Ці побоювання скріплюються здогадами, що після 14 місяців безуспішної пропагандивної і дипломатичної боротьби Кремля і керованого ним Комінформу проти югославського уряду з маршалом Тітом на чолі, Москва остаточно рішила ратувати свій авторитет безпосередньою військовою акцією. Ці припущення потверджуються теж гостротою останніх совєт. дипломатичних нот. В оптимістичних колах ще потішаються, що концентрація совєтських дивізій в Мадярщині на югославському кордоні може бути тільки черговим аргументом в „холодній війні", отже тільки бажанням збільшити свій натиск на уряд Югославії та додати сміливости комуністичній партії для „внутрішньої акції" проти збунтованого проти Москви уряду маршала Тіта. Проте, в авторитетних югославських колах заявляють, що ці останні заходи Москви виключають будь-яку іншу акцію, як тільки пряму атаку.

ЮГОСЛАВІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ОБОРОНИ

Істамбул, 29 серпня. З авторитетних і добре поінформованих дипломатичних кол тут заявляють, що югославський уряд робить горячкові заходи до оборони своїх кордонів на випадок безпосередньої совєтської атаки, загрозу якої сильно збільшує концентрація совєтських дивізій в Мадярщині. Ця оборонна підготовка вже ведеться від деякого часу і полягає головно в концентрації військ на кордонах та їх военному виряді. В югославських військових колах мали б рахуватися з можливістю, що висилка совєтських дивізій до Мадярщини могла б мати на меті стягнути в цей прикордонний район головні югославські сили і тоді почати атаку на Югославію з Болгарії та Альбанії. Рахуючись з такими можливостями, югославський уряд робить відповідні оборонні приготування теж на цих кордонах.

РІШАЛЬНА ПЕРЕМОГА ГРЕЦЬКИХ АРМІЙ В ГОРАХ ГРАММОС

АТЕНИ, 29 серпня. Грецькі війська, що ведуть генеральний наступ на останки комуністичних партизанів в опанованому ними районі гір Граммос, здобули вчора, після затяжних боїв, найвищий вершок тих гір тої самої назви, що панує над цілою околицею та що матиме рішальне значення для дальшої акції. Після цеї перемоги, остаточне розгромлення партизанських сил вважається вже тільки проблемою кількох днів.

АЛЬБАНСЬКІ ВТІКАЧІ ТВОРЯТЬ РЕВОЛЮЦІЙНІ КОМІТЕТИ В ЮГОСЛАВІЇ

Белград, 29 серпня. Втікачі з комуністичної Альбанії створили в Югославії два комітети, з виразною метою боротьби проти відданого Кремлеві і Комінформові теперішнього уряду. Це з черги загострює югославсько-комінформівський конфлікт.

ВСТАНОВЛЕНО КОМУНІСТИЧНИЙ РЕЖИМ МАНДЖУРІЇ

Шанхай, 29 серпня. В захопленій комуністами Манджурії, найбагатшій і найбільш розвиненій провінції Китаю, остаточно встановлено комуністичний режим під протекторатом Москви. Його попередив „народний конгрес", що тривав шість днів та який відбувся в Мукден і в якому взяло участь поверх 300 комуністичних представників з усіх провінцій Манджурії. У вислідi цього „конгресу" створено „народний уряд" для північно-східного Китаю, в склад якого увійшло 41 членів та на чолі якого став Као Канг, секретар манджурської комуністичної партії. Першим „державним актом" новоствореного „уряду" була висилка вітальних телеграм Сталінові та провідникові китайських комуністів, Мао Тце-тунг, як теж військовому командантові комуністичних збройних сил в Китаю. Китайський національний уряд, що його ще досі визнають тільки формально теж Совєти, зложив в Москві протест проти цего акту.

ПОШИРЕННЯ КОМУНІСТИЧНИХ СТРАЙКІВ У ФІНЛЯНДІЇ

Гельсінки, 29 серпня. Після хвилевого втихомирення, у Фінляндії знову почалася хвиля організованих комуністами політичних страйків, головною ціллю яких є повалити теперішній соціял-демократичний уряд та встановити комуністичну диктатуру. На найближчий четвер, дня 1-го вересня, комуністи організують одногодинний генеральний страйк в цілій країні. В цьому дні має початися осіння сесія фінського парляменту.

СТВОРЕНО „КОМІТЕТ ДЛЯ ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ"

Бад Годесберг, Німеччина, 29 серпня. Двох німецьких діячів, бувший німецький амбасадор в Москві Рудолф Надольні та Андреас Гермес, бувший райхсміністер, повідомили тут про створення окремого „комітету для об'єднання Німеччини". Західно-німецькі політичні провідники проголосили обох висланниками і агентами Совєтського Союзу.

НАЦИСТИ ПІД ОПІКОЮ СОВЄТІВ

Берлін, 29 серпня. Совєтські окупаційні власті привернули всі громадські права для бувших нацистів в совєтському секторі Берліна. Повідомлення подано в місцевій комуністичній пресі, яка ясно звертається до колишніх членів нацистичної партії.

ПЕРЕСЕЛЕННЯ ВТІКАЧІВ З КИТАЮ

Маніля, 29 серпня. Домініканська республика погодилася прийняти 250 міжнародних втікачів з Китаю. Азиль для інших вже прийняли Австралія, Еквадор, Парагвай та французька Гвінея. Між втікачами, як відомо, є багато українців.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВОЮЮЧІ СОВЄТИ

Французький комуністичний провідник, Морис Торез, заявив не так давно, що Совєтський Союз не може бути ніколи ніяким агресором та що совєтська армія ніколи не нападала на ніяку країну. Ця заява дала притоку до ряду статтей, які написав Дейвид Ж. Далин пн. „Шість совєтських воєн", що їх помістив тижневик „Ню Лідер".

Торез добре вивчив комуністичну діялектику в Москві. Він добре знає, що Совєти війни вели і нападали, але для нього ці війни не є війнами, але боротьбою за „високі ідеали визволення". Війни, як він каже, ведуть тільки „імперіялісти". У цій статті не будемо ближче займатись війнами, які вели Совіти впродовж останніх 30 років, а тільки згадаємо за пропаганду, яку Кремль ширить далі на міжнародному форумі, начеб Совєти відкидали війну, як знаряддя їхньої політики. Далин наводить цілий ряд цитатів самого Леніна на доказ, що так не є. Ленін називає прямо „дурнями", а навіть „злочинцями" тих комуністів, що обіцяли б ніколи не поповнювати таких вчинків, які треба б вважати „агресивними в мілітарно-стратегічному змислі". Кожна совєтська агресія є в очах Леніна „прогресивною", а Сталін розтягнув цю „прогресивність" у безконечність, щоб таким чином легше виправдувати свої злочинні акти, себто численні напади на чужі землі та поневолювання чужих народів.

Коли йдеться про відношення Совєтів до війни, то рішальними є й нині сталінські погляди, виявлені ще в 1928 році на Шестім Конгресі Комуністичного Інтернаціоналу. Зазначивши, що в комуністичному розумінню „тривкий мир не є можливий", кажеться в постанові Конгресу виразно таке:

„Ленінізм поборює усі пацифістичні теорії щодо знесення війни... Війни диктатури пролетаріяту проти світового капіталізму є неминучі і революційні".

Якраз тому, що Сталін та Політбюро про війну постійно думають, до війни готуються і війни самі спровоковують, кладуть вони в своїй організаційній системі таку велику вагу на творення пятих колон у чужих країнах, зокрема в тих, на які вони думають нападати, чи з якими вони через свою агресивність думають попасти у війну. Тому вони вимагають від комуністів по цілому світі, в різних країнах і серед різних народів, безоглядного послуху Кремлеві, сліпої вірності Сталінові й зради інтересів рідної країни на користь Москви на випадок війни тих країн і народів з Росією. Усе це є підготовка Кремля до війни, в якій він рахує на армію зрадників, що їх виховується в різних країнах в часі миру за гроші Москви і по її вказівках.

Це ілюзійне думання, що можна Кремль залякати силою і тим самим вдержати мир у світі та відвернути війну. Таке думання може бути на деякий час навіть дуже вигідне для самого Кремля, особливо тоді, коли він може собі далі підбивати країни „мирним" шляхом, як це діється тепер з Китаєм. Але вірити в можливість такого „миру", значить копати гріб свободі в світі. Комунізм є воюючим і воюючим є Кремль. Як довго існуватиме вільний та демократичний світ, так довго Кремль буде старатись стерти його з лиця землі теж і при допомозі війни та революції. Це є комуністична догма.

Кооперативи й світова торгівля

На річнім зібранні Американського Інституту Кооперації, що відбулося щойно в Медисон, у стейті Висканзин, стверджено, що фармерські й консумційні кооперативи є важним чинником у сучасній міжнародній торгівлі.

Оця вістка повинна бути заохотою для українських піонірів кооперативного руху, які внаслідок воєнного лихоліття розбрилися по світі й пробують розповсюднити кооперативний рух серед українських спільнот в заморських країнах. Недавно відбулося зібрання українських кооператорів у Ню Йорку, а 24 липня б. р., як звідомляють бразилійські українські газети, скликав Комітет Організації Кооператив основуючі загальні збори українського кооперативу в Куритибі, в штаті Парана. Дотого в українській американській пресі, між ін. і в нашій газеті, появляються тепер часто статті на кооперативні теми, що теж вказує, що кооперативний рух серед українських громадян може увійти на такий шлях, якого шукають його піоніри. Які ж є можливості кооперативного руху в теперішньому повоєнному світі?

Деякі провідники кооперативного руху, які промовляли на зїзді Американського Інституту Кооператив у Медисон, добачують в кооперативах найліпшу надію „сірої людини" серед теперішних змагань до економічної концентрації по цілому світі. Для прикладу треба навести думки деяких піонірів, які стоять на чолі американських кооператив.

Гаверд А. Ковден, предсідник і генеральний менаджер Кооперативних Консумційних Товариств з Казас Сіті, у стейті Мизурі, заявив, що европейські консумційні кооперативи волять переводити трансакції з рільничими кооперативами в Злучених Державах. До цього додав, що з ощадностей, тобто з заробітків Міжнародної Олійної Кооперативи з останнього року, $127,000 прийшло до її каси з перепродажу петролію. Оці ощадності підуть як зворот заробітків для членів в американських доларах. Заробітки будуть дальше вжиті на закупно для інших кооператив, на створення дальших станків праці, на поправу життєвої стопи і на усунення перепон в свобідним продажу товарів.

Канадійський економіст з департаменту рільництва, Дж. Е. О'Мера, говорив про те, що канадійські копертиви є заінтересовані в міжнародній торгівлі, але натрапляють тепер на труднощі, головно при закупні товарів поза границями. „Як будуть привернені нормальні економічні часи, тоді можна буде почати акцію за усунення міжнародних торговельних перешкод, які існують між кооперативами світу" — говорив канадський урядник.

Джан Г. Гекман, представник Адміністрації Фармерського Кредиту, в департаменті рільництва Злучених Держав, виявив, що консумційні кооперативи, зорганізовані на таку скалю, щоб могли робити закупна на міжнародні розміри, находяться в Англії, Шкотії, Норвегії, Швеції, Данії, Голандії, Бельгії, Франції, Швайцарії й Італії. Більша частина тих країн мають кооперативи, які купують поза границями своїх країн. Гекман виявив, що наставлення тих кооператив щодо закупна товарів в Америці різниться від політики американських експортерів, а деякі американські підприємства, включаючи й кооперативи, уживають европейських ринків як місце для демпінгу для своїх надвишок.

Реймонд В. Милер, давніший предсідник Американського Інституту Кооперації, а тепер дорадник Рільничої й Харчової Організації при Об'єднаних Державах, звернув увагу, що через копперативи можна буде врятувати знищені теперішньою війною території Азії. Він теж подав до відома, що вже на 24 листопада заповіджене кооперативне зібрання під опікою згаданої організації на спілку з урядами південно-східної Азії.

Оці голоси це тільки пригадка, на яку велику скалю можна розвинути вплив кооперативних організацій, як що вони приймуться в якійсь країні. Розкинені по всьому світі українські еміґранти, опинившися в чужих землях без ніякої економічної підстави до життя, за винятком сили своїх мязнів, можуть при допомозі кооператив доконати добрих і великих діл, але наперед треба освідомити українські громади з засадами й теорією кооперації.

Як згадано, піоніри українські кооперації опинившися поза границями рідної країни, пробують уже збирати свої сили. Можна наперед передбачувати, що їхні змагання тільки тоді принесуть бажані успіхи, як їх підтримає загал. Але підтримку дасть загал тоді, коли буде освідомлений. Отже працю практичну, тобто організаційну, треба буде злучити з освідомлюючими засобами. До цього потрібні відповідні розмови, лекцій, й література, й кооперативні курси.

На скитальщині в Європі видано кілька книжок про українську кооперативу підчас поширювання кооперативного руху в таборах. Є, наприклад, праця Бориса Мартоса, під заг. „Теорія Кооперації", видана на правах рукопису в Авґсбурґу й Мюнхені. Такі книжки тут дуже потрібні, коли хочемо поширити кооперативний рух серед нашого суспільства в Америці.

За ліквідацію дивогляду

Не треба бути надто бистрим спостерігачем, щоб завважити, що серед старої іміграції в Америці рішали про духову приналежність до „старого краю" місце народження, рідна мова й родинні та народні традиції. Так є з поляками, мадярами, чехами, росіянами, і т. д. Усіх їх знайдете у тих товариствах і таборах, які мають за ціль гуртувати людей даної національної групи. Коротко й ясно: поляк знаходиться в польському, росіянин у російському, а мадяр у мадярському таборі. Так поступає нормальна людина, бо так наказує їй поступати священний обов'язок супроти того рідного гнізда, з якого вона вийшла.

На жаль, велика частина нашої старої іміграції, під цим оглядом, створили прикрий дивогляд. Майже в кожному американському місті й містечку, поруч більшості свідомої української громади, ви знайдете людей, що народилися в Україні, говорять прегарною українською мовою, і зберігають українські традиції, — а проте не почуваються українцями.

Ким же почуваються ці люди?

Відповіді які вам вони дадуть на запит, є такі: „Ми лемки", „ми карпатороси", чи „русини", або навіть „ми православні". Отже все, тільки не українці. Спитайте їх, де є місце їхнього народження, якою мовою вони говорять та які традиції зберігають, то завважимо, що вони люблять своє гніздо і свою мову. Проте, вони не за що в світі не назвуть своєї країни Україною, а себе українцями.

З усім цим була б ще не велика біда. Автор цих рядків знав на українській землі не одного „русина" старої дати, який був таким же „впертим русином" щодо своєї старої назви, як і впертим борець за ідеали свого українського народу, серед якого і для якого він жив. Після смерти таких людей, у могилу, за ними сходила тільки їхня стара назва, але їхні діла жили поруч з ділами найкращих з того гнізда. Тому, що час не стоїть на місці, діти таких „русинів", самособою, звали себе вже українці.

Випадки масового навернення „русинів" до українства були на денному порядку теж в Карпатській Україні, під час коротких місяців здвигу 1939 р. Просто, жаль стискав серце, коли було бачити ті нещасні жертви мадярської пропаганди затемнювання. Вистачало одного віча, однієї доповіді, щоб навіть сідоглаві „русини" зі зворушенням заявили:

— Браття! Сьогодні ми взнали, як нас наші вороги, нам на шкоду, порізнили. Нам казали, що українці інший народ — тимчасом ви говорите такою самою, як і ми мовою. Нам казали, що ми русини, русскі, чи карпатороси — тимчасом ви дишете тим самим, що й ми духом. На цьому місці святочно заявляємо: від сьогодні ми не русини, не карпатороси й не русскі — русскі в Москві, на півночі! Від сьогодні ми українці й хочемо жити для добра нашої любої України. Такої постави цих людей уже не змінила друга мадярська окупація країни.

Куди важче чистилище, за останні роки, пройшли лемківські „русини". Національна свідомість цієї заблуканої частини лемків прийшла аж ціною грабежів, підпалів і вбивств і насильного виселення польсько-большевицькими опричниками. В революційних умовах життя й борні, революційно прийшла й виявила себе свідвомість цих лемків: їхня боротьба в рядах героїчної УПА проти польських і московських наїзників зарахувала їх відразу в еліту українських патріотів.

Таке сталося на українських землях, а що діється на цьому континенті?

Супроти факту духового й національного об'єднання всіх — без різниці території — українців в Україні сущих, на глум мільйонним гекатомбам жертв українського народу в боротьбі на життя-смерть з загребущим ворогом — поважна частина наших земляків на цьому континенті далі бавиться в свої провінційні „сепаратизми", а навіть явно стоїть по боці ворога. Шукайте, де хочете, але такого феномена більше не знайдете: є так звані „русскі" церкви, де всі вірні чистокровні українці. Одні з них жертви російської пропаганди, а другі — мадяронської.

Здаємо собі ясно справу з того, в якому ступні національної свідомости наші люди їхали до Америки 40 чи 50 років тому. Опинившись в руках москвофілів та мадяронів вони не могли слідкувати за перемінами, які за той час і по сьогоднішній день пройшла їхня Придніпрянщина, Галичина, Буковина, Закарпаття, чи Лемківщина, створюючи єдиний тип українця на єдиній українській землі. Розуміємо силу ворожої пропаганди й „гадючих фондів", призначених на розбиття єдиного українського національного фронту, як і вживання навіть церкви для цеї цілі. Проте заявляємо: так було, але так далі не може бути!

Ми, зокрема ті, що недавно сюди прибули, мусимо піти в цей народ і поговорити з ним на розум. Ми мусимо сказати їм, хто вони, чиї діти, проти кого стоять — і проти кого мають стояти. Ми мусимо показати їм, як сьогодні виглядає їхня Наддніпрянщина, Галичина, Закарпаття, чи Лемківщина, від кого всі ці українські волості страдають і кого ці наші люди в Америці піддержують. Ми мусимо разом зі старою іміграцією завернути тепер ці заблуді українські душі й ввести їх в єдино-гідне русло української громади. Годі даді терпіти, щоб ці люди - українці - смішили себе і шкодили українській національній ідеї!

Ця робота не буде легка. Вона вимагатиме від нас багато посвяти, самоопанування, такту і вміння. За те все інше в нас є. В нас є моральне право й моральний обов'язок — бо ми не крадемо душі, тільки відбираємо від того, хто їх у нас вкрав. В нас є переконливі аргументи — бо ми не йдемо цих людей „обмотувати", тільки вияснити їм правду. В нас є тепер нові земляки з їхніх провінцій (коли їм так дуже люба провінціяльність!), що заговорять до них мовою, якою Наддніпрянщина, Галичина, Закарпаття, чи Лемківщина говорять тепер. Стара іміграція добре знає цих людей, а нова знайде, нове, вдячне поле попису для громадсько-політичної роботи.

Не думаємо, що в цій справі треба зараз робити віча, конференції, чи пресові кампанії з неминучими драчками. Ні, підходім до цих людей як брат до брата наразі в фабриці, на вулиці, в автобусі, чи деінде — і подаваймо йому факти і то так довго, доки він не побачить, де він стоїть, а де має стояти...

Я певен, що ці, кров від крови й кість від кости, наші люди вкінці таки зрозуміють, що не пора ворогам служити.

О. Н.

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

103)

— Ну, що, хіба Толстой, цей граф із Ясної Поляни, не реакціонер? Це ж прямо мракобіс! І навіщо це наша партія дозволяє цим толстовським комітетам готувати до друку 96 реакційних томів його писань?

— Ну, що ти, Ріво, це політичний підхід перед закордоном... Хіба ти не пам'ятаєш, як було поставлено питання з Шевченком? І цього гайдамацького погромника довелось покищо почепити на стіні поруч із нашими вождями. А чому, Ріво? Тому, що марксистська діялектика. Прийде час, і від усіх цих Шевченків і Толстих запаху не лишиться. Ай, Рівочко, треба бути політиком і дипломатом. Ти не вчися дурниць у своєї старої, неписьменної матері. Хіба можна мужикам в обличчя такі речі говорити? Що вони, мовляв, сидять у нас у мішку, тільки лишається його зав'язати... Нерозумно й неполітично!

— Вітамін і залізо!

— Дайте два десятки слив і поясніть нам, що значать ці слова?

— Вітамін — це такий мікроб, який віддаляє старість і жінок робить вічно молодими, а залізо... значить, станете міцними, як залізо, якщо будете щодня купувати в мене по п'ять десятків слив, — пожартував продавець і посміхнувся.

Ай, товаришу, ви говорите неправду. Це якісь інші вітаміни і залізо, які виписує лікар для малокровних хворих. Ось Семен Ісакович пояснить вам усе це! — сказала друкарка Ріва, звертаючись до діялектика з Гомеля, що лежав поруч. Але продавець уже не чув пояснення гомельського мудреця. І, обходячи групу зовсім голих жінок, продовжував, усміхаючись, пропонувати свій товар.

— Вітамін і залізо! Вічна молодість і безболізне довголіття! Тисяча років творчого натхнення — кілька приємних корчів у кишечнику! Французький чорнослив ісочинські... черви! Клясична слива і південні сни!

— Вітаміни й залізо!

Чорнослив продавався нарозхват. Сонце немилосердно пекло. На чистому прозороблакитному небі біліли величні шапки Кавказьких гір. Беріг соромливо здригався і шуршав плюскотом води. Море блищало, зітхало й посміхалося.

Вечорами він лежав на горищі на сіні „ дивлячись на зорі, продовжував перервану напередодні розмову з своїм старим московським другом:

— Я все нанизую на вісь досвіду, щоб пізнати Істину. Обійшов усі релігії, вчення, секти... Посварився з масонами, які вимагали від мене зречення Христа... Зареєстрований у десятку відділів ГПУ... Любимий тваринами і ненавиджений безбожниками. Все усвідомив і благословив. З допомогою Всевишнього і теорії Айнштайна навіть походження зла освітлив!... Але ще одне питання, і дуже істотне, залишається для мене нерозв'язане. Це — жиди.

З десятирічним терміном у бригаді слабосилих, він рубав у тундрі хмиз і плів снігозатримувальні щити для заполярної вузькоторівки. Спільником у роботі його був жид Шпільберґ, який мав три роки за антисовєтські розмови.

— Ну, як, кияни, жидівське питання вже розв'язали?

Він завжди посміхався і казав:

— Не ми його розв'язали, а воно нас розв'язало.

Наслідуючи містечкових жидів, Шпільберг також додавав:

— Не їмейте ви, піжалуйста уф сібе жідівскої прівички — заглядивать туда, где двоє імеют гешефт.

Він знову заріс волоссям і схожий був на Менделеєва в старості. Завжди був у радісно-підвищеному настрої духа, часто співав евангельські гимни, з усіма був ласкавий і ввічливий, ділився останніми крихтами хліба з немаючими і ніколи не журився. В ньому було дуже багато чудного і всяких суперечностей, що межували з парадоксами. Він намагався погодити діяння Торквемада з проповіддю Лева Толстого штабом Сатани називав ГПУ, а вчення Орігена — синтезою християнської релігії. Мову свою пересипав він численними афоризмами, загадковими багатомовностями, латинськими проказками й цитатами з усіх галузів людського знання, і в усякому явищі відшукував зерно добра, за що друзі його прозвали Парадоксом Парадоксовичем.

Він добув десь книжечку Нового Заповіту і тихцем почитував її. Друзям своїм він казав:

— Маючи в своєму розпорядженні цю книгу, людство страшенно багате! І, якщо відкине те, що в ній є, то стане жахливо нещасне і загине. З цією книгою нам не страшні ніякі пшики ніякі скорботи й бідування і смерть здається тільки збудженням від земного сну. Але її треба читати серцем...

Вмираючи від кривавої бігунки, він востаннє підвівся з ліжка, обвів поглядом усіх, що були в стаціонарі, і майже пошепки, ледве-ледве вимовив відомі слова Ґете: „Довго я противився, нарешті здався. Коли ветха людина тліє, нова встає. І поки ти не почуєш слів: „Умри і встань", ти тільки втомлений гість на бенкеті".

Він просив нас заморозити його тіло на 40-ступневому морозі і закопати глибше в вічну мерзлоту Заполяр'я, щоби зберегти його від тліну. Свій заповіт він підсилив словами Франциска Ассізського:

— Брат, тіло теж хоче спасіння.

Засипавши його могилу й заливши водою, щоб ізолювати тіло від зовнішньої атмосфери, зажурені друзі небіжчика говорили:

— Парадоксом жив, Парадоксом і помер.

— Земля тобі пером, бідний Лицарю Істини!

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ИОРК, Н. И.

„Вечірні Освітні Курси" у ході праці.

Добігають два місяці від початку існування „Вечірніх Освітніх Курсів" у Ню Йорку. Вони основані в червні цього року заходами „Самопомочі" та „Учительської Громади". Дякуючи ввічливості О.О. Василіян курси користали із просторих шкільних кімнат Академії (710 East 9th St.), що в часі найбільшої спеки та задухи цьогорічного літа були для учнів затишним і прохолодним місцем. Тому й не відчувалося тут ніколи дошкульної температури, але навпаки, приємна прохолода сприяла поважній і цікавій науці про Рідний Край та громадському вихованню своєї молоді.

Наука відбувається три рази в тижні (у вівторок, п'ятницю і суботу) у пополудневих та вечірніх годинах (4-9). На курсах є 20 учнів у трьох відділах: 1. дитячий (до 11. р.), 2. юнацький (до 15. р.) та 3. матуральний для тих учнів, що не мали змоги закінчити середню освіту. Перший відділ провадить довголітній учитель і директор народніх шкіл Степан Стецик, другий проф. д-р Кость Кисілевський. У третьому навчають: проф. д-р Василь Лев (українська література), д-р Сава Никифоряк (українська мова), К. Кисілевський (історія римської культури з оригінальними латинськими текстами), д-р Лука Луців (історія і географія України на тлі всесвіту), Іван Недільський (німецька мова та історія української музики), д-р В. Калина (математика, фізика, хемія), Микола Кокольський (біологія), д-р Микола Шлемкевич (психологія), Василь Терпак (англійська мова й література).

Матуральний відділ віддано під протекторат Українського Вільного Університету, який затверджує склад учительського збору та іспитової комісії. Абсольвенти курсу можуть вписатись на студії в Інституті Заочного Навчання та стати студентами одного з двох факультетів (правно-економічного або філософічного) при. В цьому відділі передбачається 250 лекцій до кінцевого іспиту.

У другому відділі пройдено досі 42 лекції з українства. Оповідання й поезії Івана Франка послужили тут за основу аналізи, художнього читання та декламації. Приготовано шкільне свято з нагоди інавгурації. Учні вивчили правописні правила на багатьох шкільних і домашніх вправах, навчились читати листи та пізнали морфологію. З історії України пророблено доісторичні часи і княжу добу до Ярослава Мудрого та прочитано відповідні розділи із нарисів А. Лотоцького „Княжа слава" та повість І. Винницької „Кам'яна сокира". В цьому відділі визначаються пластунки: О. Карпевич і М. Сквіртнянська.

У першому відділі учні вчаться читати, писати, рахувати та декламувати. Тут визначаються: Т. Осадца, М. Свинтух, В. Стецик, О. Кекіш. Курси мають відповідну українознавчу бібліотеку.

Якіж пляни на майбутне?

Вечірні Освітні Курси продовжатимуть свою працю і поширюватимуть її до меж вечірньої утраквістичної школи. Покищо плян залишається незмінний. Учні, що будуть учитись у прилюдних школах, повинні користати з науки українознавства і повинні з початком вересня вписатись на курси, щоб не забути рідної мови, рідної історії та рідного мистецтва, щоб збагатити та поширити відповідно до віку своє знання. Батьки повинні подбати про впис і правильне вчащання своїх дітей, особливо в п'ятницю і суботу. Матуральний курс буде поширений до заочного відділу на цілу іміграцію, щоб учні, які не мали змоги закінчити середню освіту, могли те зробити тепер дорогою заочної науки. Радимо всім учням вищих кляс писатись на заочників (на подану вище адресу дирекції) і скласти відповідну заяву, щоб могти одержати лекції заочної науки.

Проф. д-р Кость Кисілевський.

КОМУНІКАТ

Головна Рада Братства У. С. С. подає до відома, що більша група побратимів а в тім й більшість членів Гол. Ради Б-ва, вже переселилися до З. Д. А. У звязку з тим, проситься:

1. По всіх осередках, де є побратими, створити станиці Б-ва та почати статутову діяльність, при тім вирівнати членські внески.
2. Негайно звязатися з Представництвом Гол. Ради Б-ва.
3. Тих, що приїхали заходами Б-ва, вислати ашуранси для оставших побратимів ще в Німеччині. В тій справі звязатися з побр. Поритком (818 N. 5th St., Philadelphia, Pa.)
4. Перевести збірку на фонд друку приготованого вже Ювілейного Альманаху.
5. Відзначити у своїх місцевостях 35-ліття виступу У. С. С. Речинець відзначення можна брати кінець місяця жовтня. і листопад. В тій справі договоритись з місцевими установами, а зокрема з був. вояками.

За Головну Раду Братства УСС.
Іван Поритко, заст. голови.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС ПРО ПЛЯНИ КЕРЕНСЬКОГО

В лондонськім місячнику **"European Affairs"** (липень 1949) з приводу плянів Александра Керенського про будучність СССР, уміщених в травневім числі того самого часопису, поміщено таку заяву:

„В своїм інтерв'ю з **"European Affairs"**, п. Керенський подав плян „найліпшого режиму", що мав би бути утворений в СССР після упадку комуністичної диктатури. Це мала б бути „демократична федерація", що включала б союз вільних і рівних народів. Але п. Керенський не згадує, як досягнути такої федерації. Програма п. Керенського і його прихильників щодо федерації була опублікована в березні 1949 року в Америці. Вона заявляє, що „Установче Зібрання, вільно вибране всіма народами країни буде мати право установити лад в майбутній визволеній Росії".

З погляду демократичного п. Керенський мав би перше запитати представників народів, поневолених Совєтською Росією, чи вони згідні взяти участь у такім „Установчім Зібранні". П. Керенський пробує будувати федерацію згори, не вислухавши думки неросійських народів. Така тактика не може вести до свободи, рівности і миру між народами, але навпаки, викличе непорозуміння і ворожнечу між ними. Д-р Панас Феденко, член Української Національної Ради".

"European Affairs", це поважний часопис недавно заснованого в Лондоні „Британського Інституту для Політичних Дослідів". На чолі Інституту стоїть лорд Ванситтарт. Його члени належать до різних політичних партій. До Інституту належать також визначні американські політики.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ.

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу, з Ню Йорк, Н. Й., $79.50 з коляди, а $2 від члена С. Франко; збірка на лісту 274 в Валлінґтон, Н. Дж. $7, а саме: Анна Романчук $2, а по $1: Параска Мулик, Марія Фігил, С. Рідал, І. Лодень, І. Тебін.

Замісць цвітів на могилу пок. М. Мурашка жертвували: від. 292 У. Н. Союзу $25, а секретар цього відділу Петро Кізел $10 з Дітройт, Мім.; Тов. Укр. Січ, від. 39 У. Н. Союзу з Сиракюз, Н. Й. $25; Ілія Гузар з Ню Йорк, Н. Й. $20; Володимир Душник з Бруклин, Н. Й. $10.

О. Г.

Советська інтелігенція

5)

— Не вдається тому, що в нього брак загальної підготовки. Це була велика помилка, неграмотну людину в такім віці...

— Не будемо зводити дискусій, товаришу Д., — спішно перебила К. — Мусимо погодитись, що партія краще це від нас знає, і нам того не перерішувати. Ви ліпше горадьте, що нам далі робити? І... знаете... я вже вас буду просити від себе... зробіть там якось... Ви вже знаете, як... Він і так викладати мови не буде, а дістане якусь адміністраційну посаду. Направду, цей Л. в мене каменем на душі висить: стільки неприемностей маю через нього...

От що, товаришко К. — сказав по надумі Д.: — Я вже поступлюся для вас зі своїх засад, навіть зі свідомістю, що роблю злочин, але хай буде! Отже так: нехай Л. визначить собі сам день іспиту і прийде. Я візьму шкільний підручник для 5-тої кляси, виберу диктат на 50 слів і дам йому перечитати. Потім той самий текст йому продиктую. Якщо в цьому диктаті студент Л. зробить лишень 49 помилок, то я запишу йому всі дисципліни: сучасну російську мову, історію української мови, історію російської мови і загальне мовознавство за всі три роки! Але, як зробить вже 50 помилок — воля ваша — нічого не запишу! Можна вимагати від мене більшого лібералізму? Ні? Отже, далі не поступлюся! Допобачення!

По двох тижнях студент Л. прийшов, прочитав предложений йому текст і... зробив 67 помилок.

Не поправилася справа і на 4 курсі. Цілий курс мовознавчих дисциплін залишився у „Сирьгьійя" незаписаним. Та вже в останні місяці науки доцента Д. було відкликано в інше місце. З цього скористала декан К. і прикріпила Л. до одного молодого асистента. А той, махнувши рукою, списав з нещасливого шахтаря всю заборгованість і допустив до захисту дипльому. Після цього „десятитисячник" Л. був призначений директором одної звеликих криворізьких десятирічок.

Може, не буде позбавлена цікавости для читача одна побутова історія з життя таки того самого Криворізького інституту. Вчився там студент Ф., молодий хлопець, моторний і гарний, мов Апольон. Успіх у дівчат він мав шалений, а тому через нього кілька разів на рік відбувалися досить прикрі драматичні історії. Зрештою, траплялися вони не тільки через Ф., а й через інших. В гуртожитках почали заводитися досить свобідні звичаї, на які зареагували самі студенти. У відповідь на їхню скаргу негайно вийшов наказ слідуючого змісту:

Наказ Ч...

директора по Криворізькому Педагогічному Інституті від..... місяця 1934 року Мені донесено, що студенти мужеського полу відвідують гуртожитки студентів жіночого полу, затримуються там до пізної ночі, а потім для власних вигод гасять світло і перешкоджають іншим працювати над учбовим матеріялом.

Вищезгадані факти погано відбиваються на успішности і приводять до різних небажаних наслідків.

Тому наказую:

1. Заборонити студентам мужеського полу перебувати в гуртожитках студентів жіночого полу, так само, як студентам жіночого полу в гуртожитках студентів мужеського полу, після 10-ої години вечора.

2. За порушення того наказу виновника карається доганою і штрафом в розмірі 5 карбованців, котрий стягається зі стипендії.

3. За донесення про порушення даного наказу визначається нагорода в розмірі 3 карбованці.

4. Наказ входить в силу з моменту оголошення.

Директор інституту С. В....

За два дні — новий наказ:

„Студента Ф. за порушення наказу ч... від... карається доганою і штрафом в розмірі 5 карбованців".

Покривджений Ф. зявляється до директора.

— Товариш директор, мене сьогоднішнім наказом покарано...

— Так, покарано, — перебиває директор, бо ви вчора перебували в студентки Б. до 1-ої години ночі при погашеному світлі.

— Але ж студентка Б. — моя жінка! — протестує Ф.

— Ваша жінка? Покажіть довідку з ЗАГС-у!

— Товариш директор! Реєстрація шлюбу є справою добровільною. Я знаходжуся зі студенткою Б. в стані фактичного шлюбу і не вважаю за потрібне записувати його в ЗАГС-і.

— Розказуйте! занетерпеливився директор. — Скільки у вас було таких „фактичних шлюбів" за попередні роки?

— Ні одного!

— Ні одного?! А студентка Х., а студентка У... а...

— Перепрошую, товариш директор! Я ні зодною з них свого звязку не визнавав шлюбом.

— А зі студенткою Б. визнаете?

— Так!

— Добре! Можете йти. Я вашу справу перегляну.

На другий день новість!

Наказ...

директора по.... від... і т. д.

1. Студента Ф. і студентку Б. з моменту оголошення наказу вважати подружжям.

2. На підставі пункту 1-го цього наказу догану і штраф з студента Ф. зняти.

3. Секретареві інституту в персональних документах студента Ф. і студентки Б. в пункті про родинний стан зробити відповідні поправки з „неодружених" на „одружені".

Директор інституту С. В...

Так скінчилося кавалерство нещасливого Апольона і то все через жаль стратити 5 карбованців...

Неменш цікавим життям жила і професура інституту. Перш усього кілька слів про побут.

Майже всі викладачі містилися в одному великому будинкові. Кожен, незалежно від численности своєї родини, мав по одній кімнаті, яка правила і за науковий кабінет, і за спальню, і за їдальню, і за кухню. Але ця мешкальнева скрута відступала на другий плян перед скруто матеріяльною: виплата пенсій затримувалася щоразу по 2-3 місяці. Через те вся професура мусіла харчуватися в дешевій студентській їдальні. Голодували там пісними борщами, гречаною кашею з гарбузом, чорними житніми варениками з капустою та іншими подібними „делікатесами"... Час від часу привозили звідкись відвіяне молоко, і тоді наступало справжне свято. Слід при тому сказати, що описувані події торкаються страшних голодових 1933-34 років, і в порівнанні до інших міст справа з прохарчуванням в нашому інституті стояла зовсім непогано. Бо які неапетитні і несмачні ті харчі були, але всеж чоловік не міг померти, ані навіть спухнути, що було нормальним явищем по інших містах. Підвалиною такого виїмкового добробуту були городи, котрі іститут дістав від управи міста і які були студенти зобовязані обробляти.

(Дальше буде).

ПОСВЯЧЕННЯ ШКОЛИ В ДЖЕРЗІ СИТІ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

венства і пра співучасти около 300 гостей.

Підчас вечері, в якій взяло участь около 600 людей, а яку майстерно вів товстмастер Іван Процик, виголошено цілу низку промов, яких ряд розпочав о. Максим Марків, протоігумен ЧСВВ. Він склав признання парохові, о. Володимирові Лотовичові, сотрудникоті о. Йосифові Шоловці, місцевим громадянам і відділам У. Н. Союзу та Провидіння за їх співпрацю і довершення великого діла. о. В. Лотович сказав, що він чується щасливим, бо сповнив мрію свого душпастирства і мрію парафіян, а о. Шоловка від себе висловив подяку за повну співпрацю. Від місцевої влади промовляв член шкільної ради д-р Беррі, а крім того представники шкіл і катол. місцевих організацій. Зогляду, що вечера загягнулася до 10 год., після чого мав відбутися ще баль, низку промов обмежено. Вписи до школи заповіджено на два найближчі тижні. Школу будуть вести СС. Служебниці Преч. Діви.

Де ж ти, божевільний?...

Кажуть що підчас женевської конференції в справі розброень — ще як роззброювалися на другу світову війну! — на залю нарад впала якась жінка і заявила:

— Господь Бог вибачається, але Він не може брати участи в цій конференції.

Що спонукало ту жінку проголосити таку заяву — невідомо. Можливо, вона не вірила в щирість учасників, можливо вона заявила так тому, що між учасниками сидів представник СССР, Валах Літвінов...

Так, чи інакше, жінку пораховано божевільною — й випрошено за двері.

Коли потім вибухла друга світова війна, ніхто не шукав цієї божевільної, щоб бодай признати їй рацію. Розумні люди ніколи не признають божевільному рації — хочби він її випадково й мав.

Від того часу багато дечого змінилося. Не одна держава перестала існувати, ту й там, на папері, вродилася нова. Повстав новий, чудернацький міжнародний народ, що не хоче вертатися додому. З сильної Европи лишилися тільки ніжки й ріжки.

Наради в справі роззброення до третьої війни продовжуються у Раді Безпеки, цим разом на американській землі. Щоб справі авансом запевнити успіх, Раду приміщено в місцевості, що зветься Озером Успіху (Лейк Соксес).

Але — „байка говориться, а горівка п'еться". Тому, що й назва місцевости не запевнила нарадам успіху, вирішено взятися за аргумент „грубшого кінця". Вирішено: — Між нами е один вовк. Він пожерае одну по одній демократичні вівці й, коли йому не дати „морес" — чого доброго — всіх нас поїсть.

Сказано — зроблено. Пішли в діло доктрини, пляни, допомоги, пакти й протести. На всіх, крім української, мовах, в радіо несеться „Голос демократії":

— Вовк неситий, вовк прожора...

Можна б руки затирати на радощах, коли б не одна газетна новинка. Невинна, коротенька, новинка всього декількох рядків:

— „...Лейк Соксес. — Тут офіційно повідомлено, що в серпні предсідником Ради Безпеки буде — вовк"...

...Де ти, божевільна женевська жінко?... Сядь на літак, прийдь — подивися. Тільки... чи й цим разом тебе не викинуть за двері?... Яка шкода, що ти й сотні мільйонів людей з тобою — божевільні!?...

О. Сип.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ВИНАЙДЕНО МАШИНУ ДО МОВНИХ ПЕРЕКЛАДІВ

Салерно, Італія, 26 серпня. Італієць Федеріко Пуччі повідомив, що він винайшов машину, яка може перекладати кожну мову на будь-яку іншу. Він відмовився подати подробиці свого винаходу, заявляючи тільки, що вона функціонує при допомозі електричного струпу. Машина мала б бути виставлена вперше на Міжнародному Базарі, що відбудеться в Парижі в наступному місяці.

ЗАПРОШЕННЯ
: НА :
Пятнадцятий Річний Зїзд
ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

ДО:

ДІЄЦЕЗИЙ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ, ПАРОХІЯЛЬНИХ ГРОМАД, ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УСТАНОВ ТА ДО НАЦІОНАЛЬНИХ ТОВАРИСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

Вельмишановні Отці, Урядники і члени!

Маємо за шану повідомити Вас, що 15-ий річний Зїзд Організації Державного Відродження України та братніх організацій: Українського Золотого Хреста і Молоді ОДВУ відбудеться цього року в днях 3-го, 4-го і 5-го вересня.

Зїзд має на ціли провірити наші сили, переглянути нашу працю, намітити плян праці на наступний рік та заманіфестувати перед світом і перед нашими братами на рідних землях, що ми й надалі будемо піддержувати морально і матеріяльно визвольну боротьбу українського народу зо всіми займанцями українських земель в змаганні за Самостійну й Соборну Українську Державу.

Кожного року українські патріотичні і соборницькі товариства, парохії і організації висилали на наш Зїзд делегатів, та складали свої добровільні датки на народні цілі, й таким способом піддержували визвольні змагання українського народу. Маємо надію, що цього року українське громадянство в Америці, більше чим коли передтим дасть доказ солідарности з нашою діяльністю, та з нагоди 15-го річного Зїзду гідно зарепрезентує себе своїми щедрими делегатами і датками на інформаційно-визвольну акцію.

Цією дорогою маємо честь просити Вашу славну Організацію до ласкавої участи в Зїзді. Просимо Хвальний Уряд ласкаво вибрати своїх делегатів на цей Зїзд та подати нам їхні імена і адреси.

Ми також осмілюємося просити Хвальне Товариство, щоб з цього приводу воно зложило даток на інформаційно-визвольну акцію, який можна передати делегатом на Зїзді, або переслати на руки Центральної Управи ОДВУ. Зокрема віримо, що всі ті товариства, яким віддаль не дозволить взяти участи в Зїзді, зарепрезентують себе відповідними пожертвами на визвольну боротьбу українського народу.

—: Зїзд відбудеться: —

3-го, 4-го і 5-го вересня 1949 року

В UKRAINIAN DEMOCRATIC CLUB HALL

2376 GRAYLING STREET, HAMTRAMCK 12, MICH.

Зголошуватися на Зїзд, звертатися за відомостями про спосіб і час відбуття Зїзду, треба на адресу Центральної Управи ОДВУ. Також добровільні пожертви слід туди посилати. Адреса Центральної Управи слідуюча: **Organization for Rebirth of Ukraine — 10944 S. Wentworth Ave., Chicago 28, Illinois.**

Надіємося на щирий відгук з Вашого боку і остаємо з українським привітом:

Слава Америці і Україні!

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОДВУ:

Проф. Олександер Неприцький-Грановський, голова; Інж. Степан Куропась, містоголова; Володимир Шемердяк, секретар; Михайло Баран, фінансовий секретар, Іван Попович, Марія Джумага, Іван Харамбура, члени Контрольної Комісії.— Марія Лехіцька, голова УЗХ, Павлина Різник, секретар, Маруся Попович, звязкова Молоді ОДВУ, Володимир Різник, Володимир Череватюк, Григорій Кальба, Микола Машталір, Максим Оленич, члени Організаційного Трибуналу.

ТАРЗАН, ч. 2166. Тарзан вязнем.

Нагло Справл ударив ручкою револьвера Тарзана по голві...

...а коли Тарзан відзискав свідомість, він знайшов себе звизаним в авті побіч тіла Гінкера.

Джена приглядалася цій драмі і зрозуміла небезпеку, в якій опинився її чоловік.

Вона швидко зіскочила на землю і з вірним Тікаром почала слідкувати за автом.